

בעניין:

1. _____ סואלי, ת"ז _____

תושב השטחים הכבושים, מרמאללה

2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר – ע"ר

ע"י ב"כ עוה"ד אלעד כהנא (מ"ר 49009) ו/או עידו בלום (מ"ר 44538) ו/או חוה מטרס-עירון (מ"ר 35174) ו/או סיגי בן-ארי (מ"ר 37566) ו/או דניאל שנהר (מ"ר 41065) ו/או ליאורה בכור (מ"ר 50217) ו/או עו"ד מרטין קיאל (מ"ר 54087)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

1. המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית

2. ראש המינהל האזרחי

3. הממונה על מרשם האוכלוסין במינהל האזרחי

4. מדינת ישראל

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי, המופנה אל המשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם, מדוע לא יעדכנו את כתובתו של העותר 1 בהעתק מרשם האוכלוסין הפלסטיני שבידיהם, על פי הודעת העדכון שהועברה אליהם על ידי הרשות הפלסטינית בהתאם להסכם הביניים, באופן שהעתק המרשם יהיה תואם למרשם המקורי ולמציאות.

בקשה למתן צו ביניים

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת להוציא צו ביניים, שיאסור על המשיבים להרחיק את העותר 1 לרצועת עזה, תוך הסתמכות על כתובתו הרשומה באופן שגוי בהעתק מרשם האוכלוסין הפלסטיני שבידיהם.

העותר 1, המתגורר בגדה מזה כעשור, דווקא עדכן את כתובתו במרשם האוכלוסין הפלסטיני, אלא שהכתובת נותרה לא מעודכנת בהעתק המרשם שבידי המשיבים, נוכח סירובם-שלהם לעדכנה.

יצוין, כי לאחרונה ניסה המשיב לגרש את העותר לרצועה על בסיס כתובתו, ולאחר הגשת עתירה בעניינו ושמיעת הערות בית המשפט, ביטל המשיב את צו הגירוש, ותחת זאת כלא את העותר במעצר מינהלי.

אך מובן הוא כי כל עוד מסרבים המשיבים לעדכן את כתובתו של העותר, בהתאם למציאות ולעדכון שהעבירה להם הרשות הפלסטינית, מרחפת על העותר סכנת גירוש לרצועת עזה.

העותר 1 מתגורר בגדה מאז שנת 2000. רעייתו וילדיו מתגוררים בגדה, ואין לעותר כל קשר לרצועת עזה. אך מובן הוא כי גירושו לרצועה יפגע אנושות בעותר, בתא המשפחתי ובפרנסתו. הדברים אמורים במיוחד בשים לב לעמדת המשיבים בנוגע להגבלות התנועה הכבדות לרצועה וממנה.

למשיבים לא ייגרם כל נזק ממתן צו הביניים כמבוקש. ממילא, צו גירוש שהוצא נגד העותר לאחרונה, בוטל לאחר שמיעת הערות בית משפט נכבד זה.

התשתית העובדתית

הצדדים

1. העותר 1 (להלן: **העותר**), הוא פלסטיני בן 32, המתגורר בסלואד שבשטחים הכבושים. כתובתו רשומה בהתאם במרשם האוכלוסין הפלסטיני. העותר נשוי, ובני הזוג חובקים שלושה ילדים: _____ בת ה-6; _____ בת ה-4; ו _____ בן השנה. העותר עובד לפרנסתו כפועל בניין.
2. כפי שיתואר בפירוט בהמשך, העותר מתגורר בגדה המערבית **מזה כעשר שנים**, מאז שנת 2000, אז עבר לגדה במסגרת הסדרי ה"מעבר הבטוח". לפני כשנה נתפס במחסום ויועד לגירוש על בסיס כתובתו הלא מעודכנת, כפי שהיא מופיעה ברישומים הישראליים; עקב כך הוגשה עתירה בעניינו (בג"ץ 8729/09). ולאחר מתן צו ביניים במסגרתה, הוחזק העותר חודשים במשמורת עד שהמשיבים הודיעו – לאחר שהתקיים דיון בסוגיה **במהלכו נמתחה ביקורת נוקבת על עמדתם – על ביטול צו הגירוש**.
העותר מוחזק מאז במעצר מינהלי.
3. עוד יצוין כי לאחרונה הוגשה עתירה עקרונית, על ידי 16 ארגוני זכויות אדם ובהם העותרת 2, בנוגע לסירוב המשיבים לעדכן את כתובותיהם של תושבי השטחים הכבושים ברישומים שבידיהם, בהתאם למציאות ולהודעות העדכון המועברות להם מהרשות הפלסטינית, בהתאם להסכם הביניים (בג"ץ 4019/10 **המוקד להגנת הפרט נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית**).
4. העותרת 2 (להלן: **המוקד להגנת הפרט או המוקד**) היא עמותה הפועלת לקידום זכויות האדם בשטחים הכבושים.
5. המשיב 1 הוא המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, מטעם מדינת ישראל, היא המשיבה 4, המחזיקה בגדה המערבית תחת כיבוש צבאי מזה למעלה מארבעים שנה.
6. המשיב 2 הוא הממונה על יישום מדיניות ישראל בגדה המערבית, בין השאר, בכל הנוגע למרשם האוכלוסין בשטחים הכבושים.
7. המשיב 3 הוא האחראי מטעם המשיב 2 על ניהול העתק מרשם האוכלוסין הפלסטיני אשר בידי הצד הישראלי, בהתאם להסכם הביניים שבין ישראל ואש"ף והחקיקה הצבאית המעגנת אותו בשטחים.

מגורי העותר בסלואד

(i) חיי העותר בגדה

8. בשנת 2000 עבר העותר, יליד עזה, לגדה דרך ישראל, באמצעות הסדרי המעבר הבטוח, ומאז התגורר בגדה. בשנת 2002 החל לעבוד כמורה לשפת הסימנים בעמותה לחירשים ברמאללה.
9. במסגרת עבודתו הכיר העותר את רעייתו, גב' _____ סואלי, פלסטינית בת 26, הסובלת מחירשות כמעט גמורה. השניים נישאו בשנת 2003. בני הזוג חובקים שלושה ילדים קטנים: _____ בת ה-6; _____ בת ה-4; ו- _____ בן השנה.
10. העותרים יבקשו לתאר בקצרה את הסדרי המעבר הבטוח, במסגרתם עבר העותר – כמו אלפי פלסטינים אחרים – מחלק אחד של השטחים הכבושים למשנהו.
11. ביום 13.9.93 חתמו ישראל ואש"ף על מסמך הידוע בשם "הצהרת העקרונות". בסעיף 5 להצהרה זו, הצהירה ישראל כי היא מכירה באינטגרליות של הגדה המערבית ורצועת עזה:

The two sides view the West Bank and the Gaza Strip as a single territorial unit, the integrity of which will be preserved during the interim period.

12. הצהרה זו חזרה על עצמה גם בסעיף 23(6) להסכם עזה ויריחו, "הסכם קהיר" מיום 4.5.94 ובסעיף 11(1) להסכם הביניים שנחתם בבית הלבן ביום 28.9.95. הסכם הביניים הוחל על השטחים במנשר צבאי והפך להיות חלק מן הדין הפנימי בשטחים.
13. בסעיף 21(2) לנספח הראשון בהסכם הביניים, בנוגע לסידורי ביטחון, התחייבה ישראל להימנע מלהעמיד מכשולים לגבי התנועה בין שני החלקים:

In order to maintain the territorial integrity of the West Bank and the Gaza Strip as a single territorial unit, and to promote their economic growth and the demographic and geographical links between them, both sides shall implement the provisions of this Annex, while respecting and preserving without obstacles, normal and smooth movement of people, vehicles and goods within the West Bank and between the West Bank and the Gaza Strip.

14. בסעיף 10 באותו נספח נקבעו עקרונות **הסדר המעבר הבטוח**. הסדר זה נועד להסדיר את התנועה של פלסטינים בין שני החלקים ולהתגבר על החשש של ישראל מכניסה בלתי מבוקרת לשטחה הריבוני. לאור זאת נקבעו העקרונות הבאים:
- נקבעו שלושה מסלולי נסיעה בין רצועת עזה לגדה המערבית, שהתנועה בהם תותר במשך שעות האור של היממה. ככלל, התנועה היא באופן עצמאי, ועל הנוסע להגיע למקטע הגיאוגרפי האחר של השטחים בתוך זמן מוגבל.

השימוש במעבר הבטוח נעשה באמצעות "כרטיס מעבר בטוח".

מי שהם מנועי כניסה לישראל יכולים לעשות שימוש במעבר הבטוח באמצעות שאטלים, מאובטחים בידי משטרת ישראל, שמופעלים פעמיים בשבוע.

סעיף קטן 2(b) קובע, כי היתרי כניסה לישראל יכולים לשמש את תושב השטחים במקום כרטיס מעבר בטוח.

15. הגיונם של ההסדרים עולה מתוכם: מטרתם להבטיח חופש תנועה בין החלקים, ללא מעורבות ישראלית, ותוך נקיטת אמצעים למזעור הסיכון הביטחוני של ישראל מעצם המעבר בתוך ישראל. הסדר המעבר הבטוח קובע מגבלות על מסלול התנועה בין רצועת עזה לגדה המערבית, על משך הנסיעה במסלול הנ"ל ועל אופן הנסיעה במסלול. ההסדר אינו קובע מגבלה כלשהי על משך השהייה של תושב פלסטיני באיזה חלק מחלקי השטחים הכבושים לאחר השלמת המעבר דרך ישראל. ההסדר אינו מחייב את מי שעבר מהרצועה לגדה (או להיפך) לשוב בתוך זמן נתון. ההסדר אינו כולל מנגנון שיאפשר הגבלה כזו על משך השהייה. ההסדר אינו כולל מגבלה בנוגע למטרת הנסיעה, ואינו מחייב את הנוסע להצהיר על מטרת נסיעתו.

16. ביום 5.10.99 נחתם **פרוטוקול המעבר הבטוח**, אשר יישם את העקרונות שנקבעו בהסכם הביניים, ובמיוחד את פתיחת השאטלים, דבר שאיפשר את השימוש במעבר הבטוח גם למנועי כניסה לישראל. העקרונות המרכזיים שנקבעו בפרוטוקול הם:

- מעבר אנשים בין עזה לגדה ייעשה בדרך הקצרה ביותר שבין מחסום ארז למחסום תרקומיא;
- השימוש במעבר הבטוח אינו מקנה רישיון לשהות בישראל שאינה נדרשת לצורך המעבר, אולם מי שיש לו אישור כניסה לישראל יוכל להשתמש בו ככרטיס מעבר בטוח;
- ילדים מתחת לגיל 14 אינם זקוקים כלל לכרטיס מעבר בטוח;
- כרטיס המעבר הבטוח תקף לשנה, וניתן להשתמש בו ככל שרוצים כדי לנוע בין החלקים;
- כל מעבר יבוצע לאחר הנפקת ספח קונקרטי לאותה נסיעה, המגדיר את זמן הנסיעה ואת מסלולה. ספח זה יימסר בסיום המעבר לגורמי הביטחון על מנת שיהיה מעקב אחר העוברים;
- זר הנמצא בגדה המערבית או ברצועה עם רישיון ביקור יוכל להשתמש במעבר הבטוח באמצעות הצגת רישיון הביקור ודרכון;
- מנועי כניסה לישראל מחויבים לנסוע בשאטל המאובטח. שאטלים מאובטחים יצאו פעמיים בשבוע בשעות הבוקר;

• אין הגבלה על משך השהות של אדם בחלק האחר.

העתק פרוטוקול המעבר הבטוח מיום 5.10.99 מצורף ומסומן ע/1.

17. המעבר הבטוח היווה שיא חיובי בנושא חופש התנועה בין החלקים. הוא איפשר את האינטגרליות, הוא איפשר לתושביה הפלסטינים של הרשות הפלסטינית למצות את זכויותיהם והוא אף שמר על מרקם החיים הפלסטיני בכללותו.

18. בתקופה בה פעל המעבר, עברו בין רצועת עזה לגדה המערבית בממוצע מדי חודש למעלה מ-10,000 בני אדם. בסך הכל למעלה מ-100,000 פלסטינים עברו באופן חופשי בין חלקי השטחים בתקופה זו.

19. המעבר הבטוח פעל במתכונתו המלאה בסופו של דבר שנה אחת בלבד. עם פרוץ האינתיפאדה השנייה הקפאה ישראל באופן מהותי את הסדר המעבר הבטוח: חדלה הנפקת כרטיסי המעבר הבטוח ובמקום זאת חזרה התנועה להיות מבוססת על היתרי כניסה לישראל. גם השאטלים המאובטחים בוטלו. יחד עם זאת, המשיכו התושבים להגיש בקשות להיתרי תנועה לאישור ישראל, באמצעות משרד הקישור של הרשות הפלסטינית.

20. המזרחן והמשפטן ד"ר גיא בכור, תיאר את הסדרי "המעבר הבטוח" והרציונל שעמד מאחוריהם, תוך שהוא מדגיש את העובדה שכל הסדרי המעבר התמקדו אך ורק בהיבט המעבר דרך ישראל:

ממשלת ישראל ואש"ף אימצו מסמך רשמי, עליו חתמו שר החוץ שלמה בן עמי ומאש"ף ג'מיל טריפי, שהיה אחראי על העניינים האזרחיים ברשות הפלסטינית החדשה של ערפאת.

ההסכם כלל את התנאים הבאים, באופן כללי:

כל פלסטיני שירצה לעבור בין הגדה לעזה וההיפך, יוכל לעשות זאת, בשני כבישים רגילים, עליהם יוכרז שהם "מעבר בטוח", בכפוף לכך שיקבל כרטיס מגנטי כמו כרטיס אשראי, מהרשות הפלסטינית. בשלב הראשון הוקם רק כביש אחד: **דרך אשקלון וקרית גת עד למעבר תרקומיא בואכה חברון.**

באופן כללי, ישראל תאשר לכל פלסטיני לעבור בשני הכיוונים... לא נקבע מנגנון סירובים ישראלי, הרי זה מעבר כמעט-אקסטריטוריאלי מבחינת ישראל. קטינים כמעט ולא היו צריכים אישור, ואפילו מסורבי כניסה לישראל היו זכאים, ברוב המקרים, לעבור במעבר, שחיבר באופן היסטורי בין שני חלקי הרשות הפלסטינית. **הכוונה היתה שזה יהיה החיבור גם של המדינה הפלסטינית.**

[...] ישראל דרשה בכל זמן המשא ומתן שחלילה, **לא יזלוג איש מן הפלסטינים הנוסעים אל עומק שטחי ישראל, תנאי ראוי ונכון.**

המנגנון שנקבע היה שכל מכונית פלסטינית שיוצאת לדרך הדו-צדדית... תקבל מדבקה ועליה שעת היציאה, והיא חייבת להגיע לצד השני תוך "זמן סביר", שהוא עד לסביבות שעה וחצי, שעתיים לכל היותר...

והעיקר שהפלסטינים לא יעברו אל יתר כבישי ישראל, מן הכביש הזה. הרי מדובר בכביש ישראלי רגיל, שאין בעיה להיכנס אליו לקרית גת, לאשקלון, לאשדוד ולכל הארץ בעצם [...]

כל מהותו של ההסכם היתה שבשום פנים לא יסתננו פלסטינים מן הכביש לארץ, וכי עליהם להגיע אל הצד הפלסטיני השני תוך הזמן שנקבע.
 (גיא בכור "והיום חידה: מיצאו איפה מסתתר הפגם הנסתר. סיפורו הלא-יאומן של 'המעבר הבטוח'" **3.2.2009 Gplanet**.
http://www.gplanet.co.il/prodetailsamewin.asp?pro_id=1038.)

(ii) ניסיון גירוש של העותר לרצועה

21. ביום 28.10.09, במהלך מעבר שגרתי במחסום בגדה, עצרו נציגי המשיב 1 את העותר בשל כתובתו, כפי שהופיעה במחשביהם. העותר הוחזק במעצר ויועד לגירוש לרצועה, אך ורק על בסיס כתובתו זו.

22. ביום 29.10.09 הוגשה עתירה דחופה לבית המשפט, במטרה לעכב את גירושו. יצוין כי על אף שנמסר למשיבים כי הוגשה עתירה ועמה בקשה לצו ביניים, סירבו לעכב את הגירוש, בהיעדר צו שיפוטי.

23. לאחר מתן צו הביניים, העלה המשיב, לראשונה, טענות ביטחוניות נגד העותר, בעזרתן ביקש לבסס את החלטתו המקורית – גירוש העותר לרצועה אך ורק על בסיס כתובתו. במקביל, הוציא המשיב צו גירוש נגד העותר, לפי הצו בדבר מניעת הסתננות (יהודה והשומרון) (מס' 329), התשכ"ט-1969, מכוחו הוחזק העותר במשמורת.

24. העותרים טענו כי החלטת המשיב לגרש את העותר לרצועה, על בסיס כתובתו הרשומה בלבד, חסרת כל בסיס חוקי, ומהווה פגיעה אנושה בזכויותיו של העותר ומשפחתו: מדובר בפלסטיני, תושב מוגן בשטח כבוש, שאף נרשם במרשם האוכלוסין הפלסטיני ומחזיק בתעודת זהות פלסטינית. העותר התגורר בביתו מזה כעשור, יחד עם רעייתו וילדיו, ושם חי ועבד לפרנסתו. העותרים הזכירו כי כניסתו של העותר לגדה מעולם לא הוגבלה בדרך כלשהי – כאמור לעיל, מי שעבר במסגרת המעבר הבטוח מעולם לא נדרש להיתר ומשום כך מעולם לא הונפק לו היתר. גם לעותר לא הונפק היתר כלשהו, מוגבל בזמן או מותנה בתנאים, לשם מגוריו בארצו. משום כך, נטען, לא ניתן לבוא אליו בטענות כי הוא למעשה "שוהה בלתי חוקי" בארצו, 10 שנים לאחר שעבר לגדה ללא מגבלה כלשהי.

25. ביום 7.1.10 התקיים דיון בעתירה. במהלך הדיון, **מתח בית המשפט ביקורת קשה על עמדת המשיבים.** בין היתר הבהירו השופטים, כי השתקעות העותר בגדה הפכה לעובדה מוגמרת, ולא ניתן לבוא אליו בטענות, עשור לאחר שעבר לגדה ללא מגבלה כלשהי, כנגד מגוריו בגדה. וכלשון בית המשפט:

הייתה תנועה במסגרת המעבר החופשי בין עזה ליהודה ושומרון וזה דבר שהתקבל והתקבע ואתם לא פועלים נגד זה. איך אפשר לגרש בנסיבות האלה, במיוחד אחרי עשר שנים?

בזמן שהמעבר הזה נע[ש]ה בפועל, אז ההשתקעות התקבעה. מה שקרה [אחרי] זה, לא משפיע לכאורה ומפקד האזור ככל הנראה היה מודע לנהירה הזו משטח לשטח, ולא נעשתה פעולה בעניין הזה, והעניין התקבע

בפועל, אז איך אפשר לבוא היום עם גישה מוסרית [צ"ל "מוסדית"; א.כ.], אחרת?...

עניין אמצעי הגירוש פה הוא בעייתי.

העתק מפרוטוקול הדיון בבג"ץ 8729/09 מיום 7.1.10 מצורף ומסומן ע/2.

26. בית המשפט הדגיש, כי אפילו אם המשיבים מייחסים לעותר טענות ביטחוניות, הרי שאמצעי הגירוש אינו אמצעי לגיטימי כדי להתמודד איתן. וכדברי בית המשפט:

הרי הטיפול בבעיות הביטחוניות מנותק מהשאלה של אמצעי כזה או אחר. לרשות יש לה את הכלים המידתיים המתאימים לנסיבות. הגירוש כאן הוא אמצעי בעייתי.

27. בסוף הדיון הורה בית המשפט למשיב לשקול את עמדתו בשנית, ולהגיש הודעה מעדכנת תוך מספר ימים. ביום 18.1.10 הודיע המשיב, כי לאחר בחינה חוזרת של העניין, החליט לבטל את צו הגירוש.

העתק מהחלטת בית המשפט בבג"ץ 8729/09 מיום 7.1.10 מצורף ומסומן ע/3.

העתק מהודעת המשיב לבית המשפט מצורף ומסומן ע/4.

28. ביום 20.1.10 ניתן פסק דין בעתירה, לפיו העתירה נמחקה. המשיב פעל בהתאם להודעתו, ביטל את צו הגירוש, ועצר את העותר במעצר מינהלי. במסגרת ההליכים בבית המשפט הצבאי ולאחר מכן בבית המשפט הצבאי לערעורים, הוחלט כי העותר יישאר במעצר עד ליום 23.7.10. לאחרונה הוחלט להאריך את מעצרו ודיון בערעור על החלטה זו התקיים ביום 19.9.10.

(iii) עדכון כתובתו של העותר ומיצוי הליכים

29. עקב ביטול צו הגירוש, לאחר שמיעת הערות בית המשפט ומתן ההחלטה האמורה, הודע לרשות הפלסטינית כי כתובתו של העותר היא בסלואד, וכי יש לתקנה במרשם האוכלוסין הפלסטיני בהתאם. זאת, לאחר שכבר בשנת 2003 הודיע לרשות הפלסטינית על כתובתו, אולם לא עלה בידו לברר האם הדבר אכן עודכן ברישומים.

30. כתובתו של העותר אכן עודכנה, ובהתאם לאמור בהסכם הביניים, העבירה הרשות הפלסטינית הודעה למשיבים ביום 10.3.10.

העתק אישור הרשות הפלסטינית מיום 11.3.10 בדבר העברת הודעה על כתובתם העדכנית של העותרים למשיבים מצורף ומסומן ע/5.

31. ביום 21.3.10 פנה המוקד להגנת הפרט לקמ"ט מרשם אוכלוסין במינהל האזרחי, בבקשה לוודא כי הודעת הרשות התקבלה וכי המשיבים אכן פועלים לעדכון הפרטים על פיה גם ברישומיהם, בהתאם להסכם הביניים.

- העתק פניית המוקד להגנת הפרט למשיבים מיום 21.3.10 מצורף ומסומן ע/6.
32. ביום 22.3.10 התקבלה אצל המוקד תשובת הקמ"ט, לפיה על העותרים להמתין לתשובת יועמ"ש המשיב.
- העתק תשובת קמ"ט מרשם אוכלוסין מיום 22.3.10 מצורף ומסומן ע/7.
33. באותו היום התקבלה אצל המוקד להגנת הפרט תשובת יועמ"ש המשיב, לפיה הפנייה מצויה בטיפול הגורמים הרלוונטיים.
- העתק תשובת יועמ"ש המשיב מיום 22.3.10 מצורף ומסומן ע/8.
34. ביום 29.4.10 (נכתב בטעות 21.3.10) פנה המוקד להגנת הפרט ליועמ"ש המשיב בבקשה לקבל תשובה לפנייתו.
- העתק פניית המוקד להגנת הפרט למשיבים מיום 29.4.10 מצורף ומסומן ע/9.
35. ביום 4.5.10 התקבלה אצל המוקד להגנת הפרט תשובת היועמ"ש מאותו יום, כי הבקשה בנוגע לעותר עודנה בטיפול הגורמים הרלוונטיים.
- העתק תשובת יועמ"ש המשיב מיום 4.5.10 מצורף ומסומן ע/10.
36. ביום 16.5.10 התקבלה אצל המוקד להגנת הפרט תשובת היועמ"ש מאותו יום. אולם מן התשובה עולה הרושם, שיועמ"ש המשיב לא ירד לעומק העניין ולא בחן את פרטי המקרה כלל.
- זאת שכן בתשובה הופנו העותרים באופן לאקוני למדי ל"נוהל השתקעות תושבי רצועת עזה באיו"ש" – נוהל אשר נקבע לפני כשנה ביחס לפלסטינים המתגוררים ברצועת עזה ומבקשים עתה לעבור להתגורר בגדה המערבית. הא ותו לא.
- מובן שכל קשר בין הנוהל האמור לבין עניינו של העותר – אשר מתגורר בגדה כבר 10 שנים – הוא מקרי לחלוטין.
- העתק תשובת יועמ"ש המשיב מיום 16.5.10 מצורף ומסומן ע/11.
37. כמו כן, בהתאם לאמור לעיל, העותר מעוניין כי כתובתו תהא נכונה ומעודכנת בהעתק מרשם האוכלוסין שבידי המשיב, ואין הוא מבקש דבר שבשיקול דעתם של המשיבים, תהא עמדתם בנוגע להימצאותו בגדה אשר תהא.
38. הנה כי כן, הדברים ברורים: מרשם האוכלוסין וההליך הטכני של רישום כתובותיהם של תושבי השטחים הפכו בידי המשיב לכלי לפגיעה בזכויותיהם המהותיות. המשיב הקפיד

בהעתק המרשם שבידו את כתובתו של העותר באופן שגוי – ועתה מבקש להתבסס על הטעות בכדי לנהוג בעותר כזר, המבקש להשתקע בארץ לא לו.

39. בשים לב לתשובת המשיב, למיצוי ההליכים הממושך ולפגיעה שנגרמת לעותר, לא נותר לעותרים אלא לפנות לבית המשפט.

הטיעון המשפטי

א. חשיבותו המעשית של עדכון העתק מרשם האוכלוסין

40. לעדכון העתק המרשם חשיבות ממשית, שכן יש לו השלכות מרחיקות לכת על חייהם של תושבי השטחים הכבושים. המוקד להגנת הפרט נאלץ לטפל במקרים רבים של פלסטינים, אשר בשל מדיניות המשיבים נתקלו בבעיות וקשיים שונים – עד כדי גירושם מביתם על ידי המשיבים – רק בשל כך שמענם הרשום בהעתק מרשם האוכלוסין "הוקפא" באופן שגוי על ידי המשיבים.

41. בבג"ץ 5504/03 **כחלות נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית** (לא פורסם), נדון עניינו של פלסטיני בן 30, יליד עזה, אשר השתקע ברמאללה, ואף נישא לתושבת רמאללה. אותו עותר עדכן את כתובתו במרשם האוכלוסין הפלסטיני לרמאללה, אולם בהתאם למדיניות ההקפאה, ישראל התעלמה מהשינוי ולא עדכנה אותו בהעתק המרשם שבידה. לאחר 11 שנים בהן התגורר בקביעות בגדה המערבית, נעצר האיש בגשר אלנבי ולתדהמתו גורש לרצועת עזה. בעקבות העתירה, בחר המשיב שלא להעמיד את עמדתו לביקורת שיפוטית ואיפשר את חזרת העותר לביתו בגדה המערבית. יש לציין כי מעברו מהרצועה דרך ישראל והמשך שהייתו בגדה התאפשרו באמצעות היתר אחד בלבד: היתר כניסה לישראל.

גם לאחר שהתיר את חזרתו לגדה, המשיך המשיב להתנגד לשינוי הכתובת הרשומה בהעתק המרשם שבידי ישראל. על מנת לנסות ולצמצם את הבעיות העלולות להתעורר מכך, הסכים המשיב לצייד את העותר במכתב, לפיו יוכל לקבל שירותים מלאים מהרשויות בגדה המערבית. העותר רשום עד היום בכתובת שגויה בעזה. נכון להיום עומדת ותלויה בפני בית משפט זה עתירה בעניין עדכון כתובתו (בג"ץ 4417/10).

42. בבג"ץ 3555/05 **נבאהין נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית**, ובבג"ץ 4465/05 **גדילי נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית**, שוב נדון עניינם של תושבים פלסטינים שגורשו מביתם בגדה המערבית לרצועת עזה, אך ורק בשל העובדה כי מענם הרשום בעת ההקפאה היה "עזה".

43. העתירה הראשונה, בג"ץ 3555/05, עסקה בליד קלקיליה, אשר בשל העובדה שמשפחתו מעזה במקורה, נרשמה כתובתו ככתובת פיקטיבית ברצועה. הוא נתפס על ידי משטרת הגבולות וגורש לעזה.

44. בעתירה השנייה, בג"ץ 4465/05, נדון עניינו של תושב פלסטיני שהתגורר ביריחו. הוא נקלע בטעות למקום הלא נכון בזמן הלא נכון ונעצר על ידי כוחות צבא שביקשו לעצור אנשים אחרים. הוא שוחרר כעבור כמה ימים – והועבר אחר כבוד לעזה.

45. בשני המקרים הנ"ל העדיף המשיב, לאחר הגשת העתירה, לאפשר את חזרתם של העותרים לגדה, ולא להעמיד את התזה המשפטית שלו לביקורת שיפוטית. שני העותרים עברו מהרצועה לגדה דרך ישראל באמצעות "היתר כניסה לישראל" ושניהם קיבלו מכתב דומה למכתב שניתן בבג"ץ 5504/03, כדי לאפשר להם לקבל שירותים בגדה, על אף שכתובתם רשומה באופן שגוי. עד עתה הם מתגוררים בגדה המערבית, מבלי שהם יכולים לתקן את הרישום.

46. בבג"ץ 5463/06 **אפנדי נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית**, נדון עניינו של פלסטיני, תושב השטחים. בשנת 1991 עבר העותר להתגורר עם בני משפחתו בביר נבאלה שבגדה המערבית. 15 שנה לאחר מכן, ביום 4.2.06, נתפס קרוב לביתו בביר נבאלה וגורש מייד לרצועת עזה, בשל העובדה שכתובתו הרשומה היא בעזה. רק בעקבות העתירה הסכימו המשיבים להתיר את שובו לביתו, באמצעות היתר כניסה ליום אחד לישראל. גם הוא מתגורר עדיין בגדה המערבית, בעוד שכתובתו הרשומה נותרה באופן שגוי ברצועת עזה.

47. בבג"ץ 9951/06 **אבו בטיחאן נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית**, נדון עניינו של פלסטיני, תושב השטחים. בשנת 1998 עבר העותר להתגורר בגדה המערבית, שם הכיר את אשתו ובנה לו משפחה. שמונה שנים לאחר מכן, בחודש ינואר 2006, נפטר אחיו של העותר ברצועת עזה, והעותר עבר לרצועה, דרך ישראל - עם אשתו שהייתה אז בהריון, ועם בנם בן השנה וחצי - על מנת להשתתף בהלוויית אחיו. בחודש אוגוסט 2006 ניתן אישור מעבר מעזה לגדה, דרך ישראל, לאשתו וילדו בלבד, אשר כתובתם הייתה רשומה כהלכה בטולכרם שבגדה המערבית. בקשתו של העותר להתיר סורבה. רק בעקבות העתירה הסכימו המשיבים למתן היתר הכניסה לישראל, כמבוקש, והאיש חזר לביתו ומשפחתו בגדה. כתובתו הרשומה נותרה שגויה ו"מוקפאת". גם בעניינו תלויה ועומדת כיום עתירה על מנת לעדכן את כתובתו (בג"ץ 4675/10).

48. בבג"ץ 810/07 **אבו שעבאן נ' המפקד הצבאי בגדה המערבית**, נדון עניינו של צעיר פלסטיני, אשר רוב חייו התגורר בחברון שבגדה המערבית, אך בשל ההקפאה כתובתו הרשומה נותרה בעזה. בשנת 2005, בשל ויכוח שפרץ בינו לבין אביו, ברח הצעיר לעזה ומאז לא הצליח לקבל היתר כניסה לישראל לצורך חזרתו לבית אביו. רק לאחר הגשת העתירה הסכימו המשיבים כי העותר יחזור לבית הוריו והונפק לו היתר כניסה לישראל, ליום אחד.

49. בבג"ץ 9386/07 **פיראני נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית**, עתר המוקד להגנת הפרט לבג"ץ בשמו של פלסטיני, יליד עזה, אשר עבר עם הוריו להתגורר באל-ראם שבגדה כשהיה בן 11. בגיל 16 פנה למשרד הפנים הפלסטיני להוצאת תעודת זהות וביקש לעדכן את כתובתו הרשומה, אך נמסר לו כי בשל ההקפאה הישראלית לא ניתן לעשות זאת. בשנת 2006 נסע העותר עם אשתו והרהר ובתו לבקר את אחיו החולה ברצועת עזה. אשתו ובתו חזרו לביתם

בגדה, אך בשל כתובתו הרשומה באופן שגוי, סירבו המשיבים להתיר לו לשוב לביתו. משך עשרה חודשים היה העותר לכוד ברצועת עזה, הרחק מביתו. רק בעקבות העתירה הסכימו המשיבים לאפשר את חזרתו לביתו.

50. כפי שניתן לראות, ל"הקפאת" עדכון הכתובת משמעויות מרחיקות לכת והיא גורמת לפגיעה קשה בחייהם של פלסטינים, על לא עוול בכפם. נוסף על המקרים הקשים של גירוש ממש, צריך לזכור גם את כל אלו אשר "שיחק להם מזלם" ולא גורשו, אך נתקלים מדי יום בבעיות עצומות בכל תחומי החיים, ומצויים בפחד מתמיד מפני גירוש מבתיהם וממשפחותיהם, רק משום שאינם יכולים לתקן את הרישום השגוי של כתובותיהם.

יתרה מכך – אלה ש"זכו" לעדכן את כתובתם הרשומה במרשם הפלסטיני לאחר שהוקפא ההעתק הישראלי (ובטרם פסק הצד הפלסטיני בשל ההקפאה מלעדכן אף את המרשם המקורי), אינם מעלים בדעתם כלל כי חרב הגירוש מרחפת על ראשיהם.

51. מדובר באבסורד גמור: לא זו בלבד שלמשיבים חובות של ממש כלפי העותר, תושב מוגן בשטח כבוש; אלא שהובהר להם, כעולה מפרוטוקול הדיון בבג"ץ 8729/09, כי "השתקעותו" של העותר בגדה הפכה לעובדה מוגמרת כבר לפני כעשור. הערמת הקשיים על העותר אינה משרתת כל מטרה שהיא, ואך פוגעת בזכויותיו לשווא.

ב. מרשם האוכלוסין הפלסטיני ורישום כתובותיהם של תושבי השטחים הכבושים

52. המצב המשפטי מאז כיבוש השטחים ועד לכניסתו לתוקף של הסכם אוסלו בעניין עדכון הכתובת הרשומה במרשם האוכלוסין הפלסטיני, עוגן בסעיף 13 לצו בדבר תעודות זהות ומרשם אוכלוסין (יהודה ושומרון) (מס' 297), התשכ"ט-1969 (להלן: **צו בדבר תעודות זהות ומרשם אוכלוסין**) ולפיו, חובתו של תושב השטחים להודיע לרשות המוסמכת על שינוי כתובתו תוך 30 יום לאחר השינוי בפועל:

חל שינוי או תיקון באחד הפרטים המנויים בסעיף 11, חייב תושב שקיבל תעודת זהות להודיע על שינוי תוך 30 יום ללשכת מרשם האוכלוסין שבשטח סמכותה נמצא מקום מגוריו, כפי שייקבע על ידי הרשות המוסמכת.

העתק הצו בדבר תעודות זהות ומרשם אוכלוסין, על עדכוניו, מצורף ומסומן ע/12.

53. יודגש כי מדובר בחובת דיווח רטרואקטיבי בלבד על שינוי כתובתו של פלסטיני תושב השטחים, בדומה לחובה החלה על ישראלים בתוך ישראל, והדבר לא היה מותנה באישור מוקדם או מאוחר של המפקד הצבאי או כל גורם אחר. הדבר עולה ברורות מהצו הצבאי.

54. עוד יצוין, כי נוסחו של הצו זהה כמעט להוראותיו של חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, החל בישראל. זה המקום להזכיר, כי בית משפט זה עמד בשורה ארוכה של פסקי דין על מעמדו של מרשם האוכלוסין כראייה לכאורה, ועל שיקול הדעת המצומצם של פקיד

המרשם, המוגבל לעניינים טכניים בדבר אמיתות התעודה המוגשת לרישומו. עוד על כך בהמשך.

55. בהסכם הביניים שנחתם בין ישראל לבין אש"ף ("הסכם אוסלו"), הועברו הסמכויות בתחום זה לידי הרשות הפלסטינית, ונקבע כי הרשות הפלסטינית תנהל את מרשם האוכלוסין של תושבי השטחים. ובלשון סעיף 28 לנספח III להסכם אוסלו:

1. Powers and responsibilities in the sphere of population registry and documentation in the West Bank and the Gaza Strip will be transferred from the military government and its Civil Administration to the Palestinian side.

סעיף 28 לנספח III להסכם אוסלו מצורף ומסומן ע/13.

56. במקביל, נקבעו בסעיף 28 נהלי עדכון שמטרתם:

10... to avoid discrepancies and with a view to enabling Israel to maintain an updated and current registry.

נהלים אלו חייבו את הרשות הפלסטינית להעביר לצד הישראלי הודעות עדכון בדבר תיקון הפרטים במרשם האוכלוסין הפלסטיני.

מיד לאחר מכן נקבע באופן מפורש, כי לגבי כתובות:

The Palestinian side shall inform Israel of every change in population registry, including, *inter alia*, any change in the place of residence of any resident.

57. יש לציין כי הסכם אוסלו, וסעיף 28 לנספח III, מדברים כל העת על "תושבי רצועת עזה והגדה המערבית" בנשימה אחת, ומתייחסים למרשם אחד ולא לשני מרשמי אוכלוסין. אין שום התייחסות מיוחדת לעדכון כתובת בין שני חלקי השטחים, וזאת בהתאם לעקרון היסוד הקבוע בהסכם, לפיו רצועת עזה והגדה המערבית מהוות יחידה טריטוריאלית אחת.

58. מנשר בדבר יישום הסכם הביניים (יהודה והשומרון) (מס' 7), התשנ"ו-1995 (להלן: **מנשר מס' 7**), עיגן לתוך החקיקה הצבאית את הסכם אוסלו, כולל נספח III. כך נקבע בסעיף 5 למנשר:

העברת הכוחות ותחומי האחריות בהתאם לנספח III להסכם הביניים, כוללת את העברת כל הזכויות, החובות וההתחייבויות הנוגעות אליהם, ויחולו בעניין זה הוראות הסכם הביניים.

העתק מנשר 7 מצורף ומסומן ע/14.

59. הדברים מפורשים וברורים: הסמכות לעדכן את כתובתו הרשומה של תושב הרשות הפלסטינית הועברה לידי הצד הפלסטיני. על מנת להבטיח כי בידי ישראל יימצא העתק

מדויק של מרשם האוכלוסין הפלסטיני, נקבע כי על הצד הפלסטיני לעדכן בדיעבד את הצד הישראלי על כל שינוי שערך במרשם – תוך שמודגשת באופן מיוחד החובה להודיע על שינויים שערך הצד הפלסטיני בכתובת המגורים.

60. יודגש, כי בעבר הכיר המשיב במפורש בכך שהסמכות בעניין עדכון הכתובות – לרבות בין רצועת עזה לגדה המערבית – עברה כולה לידי הרשות הפלסטינית.

כך, למשל, ביום 4.12.95 פנתה ח"כ נעמי חזן אל האלוף אורן שחור, מתאם הפעולות בשטחים דאז, והעלתה מספר שאלות בעניין המעבר בין עזה והגדה המערבית, ובין היתר:

שינוי מען מהגדה לרצועה, או להיפך; האם ניתן לשנות מען? לאיזה רשות מוגשת הבקשה, וכמה זמן ימשך תהליך קבלת ההכרעה?

ביום 9.1.96 (לאחר הוצאת מנשר מס' 7, אשר עיגן כאמור את נספח III להסכם בחקיקה הצבאית הפנימית של השטחים), התקבלה התשובה מעוזר מתאם הפעולות בשטחים, סא"ל שמוליק אוזנבוי, ואשר לפיה:

באשר לשאלתך בנוגע לשינוי מען מהגדה לרצועה, הריני להודיעך כי הטיפול בנושא עבר לאחריות הרש"פ ולכן יש לפנות אליהם בענין זה.

העתק מכתבה של ח"כ חזן מיום 4.12.95 מצורף ומסומן ע/15.

העתק מכתבו של עוזר מתאם הפעולות בשטחים מיום 9.1.96 מצורף ומסומן ע/16.

61. יתרה מכך, גם כיום מכיר המשיב בכך שניהול מרשם האוכלוסין נמצא באחריותה וסמכותה הבלעדית של הרשות הפלסטינית. המשיב עצמו הדגיש אף את חשיבות מהימנותו ותקינותו של העתק המרשם המצוי בידי ישראל, בהתאם למרשם המקורי שבידי הצד הפלסטיני. כך, למשל, ביום 14.5.07 התקבל אצל העותרת 2 (להלן: **המוקד** או **המוקד להגנת הפרט**) מכתב מלשכת יועמ"ש המשיב מיום 7.5.07, בו נאמר מפורשות כי:

המרשם הפלסטיני הינו בסמכותה הישירה של הרשות הפלסטינית אשר מנהלת אותו. העתק ממרשם זה מצוי גם בידי הצד הישראלי, וזאת בהתאם לסעיף 28 לנספח האזרחי להסכם הביניים. הצד הישראלי, כרשות מינהלית תקינה, מחויב לוודא, כי רישומיו מהימנים, תקינים ועומדים בדרישות תחיקת הביטחון, הפסיקה והמינהל התקין.

[...]

עדכון חד צדדי של המרשם ע"י הצד הישראלי אינו אפשרי באשר המרשם כולו מתנהל ומנוהל ע"י הצד הפלסטיני בהתאם להוראות ההסכם.

העתק המכתב מלשכת יועמ"ש המשיב מיום 7.5.07 מצורף ומסומן ע/17.

62. חרף האמור לעיל, מאז שנת 2000 נוקטים המשיבים במדיניות גורפת, לפיה מסרבים הם לעדכן את העתק המרשם שבידיהם בהתאם להודעות שמועברות אליהם על ידי הרשות. חמור מכך, במשך השנים החלו המשיבים להסתמך אך על ההעתק הלא מעודכן שבידיהם, והורו לחיילים בשטח להסתמך אך ורק עליו – ועל הכתובות הלא מעודכנות שבו.

63. תוצאתה של מדיניות זו היא, בין היתר, עיכובים חוזרים ונשנים של התושב; קשיים בקבלת שירותים במת"ק שבמקום מגוריו של התושב; קשיים בעת יציאת תושב לחו"ל וחזרתו לארצו; ואף חיים בצל חשש מתמיד מסכנת גירוש.

64. כידוע, וכפי שנפסק לא פעם, מרשם האוכלוסין הינו כלי סטטיסטי, ולפקיד המרשם לא מוקנה שיקול דעת כלשהו בעת רישום הפרטים. על אחת כמה וכמה, כאשר מדובר בהעתק המרשם, ובהודעות העדכון המועברות לפקיד על ידי הרשות הפלסטינית, בהתאם להסכם הביניים.

ג. מרשם האוכלוסין – ראייה לכאורה

65. בית משפט זה פסק, וחזר ופסק, כי נקודת המוצא ביחס למרשם האוכלוסין היא כי מרשם האוכלוסין הוא מרשם סטטיסטי-תיעודי, המהווה לכל היותר ראייה לכאורה לאמיתותו. כך נפסק כבר לפני ארבעים וחמש שנה, בפרשת פונק-שלינגר :

ברור הדבר ונעלה מספק, כי תפקידו של פקיד רישום... אינו אלא תפקיד של מאסף חומר סטטיסטי לצורך ניהול ספר התושבים.
(בג"ץ 143/62 פונק שלינגר נ' שר-הפנים פ"ד יז(1), 225, 243 (1963)).

66. ואם לא היו הדברים ברורים מספיק, עוגנו הדברים באופן מפורש בסעיף 11ב לצו בדבר תעודות זהות ומרשם אוכלוסין (11א במקור):

11ב. המרשם ראייה לכאורה

הרישום במרשם, כל העתק או תמצית ממנו וכן כל תעודה שניתנה לפי צו זה יהיו ראייה לכאורה לנכונות פרטי הרישום המפורטים בפסקאות ... (13)... בסעיף.

מכאן שהכתובת הרשומה במרשם (פיסקה (13) לסעיף 11), ובהעתק ממנו, היא נתון המהווה לא יותר מאשר ראייה לכאורה.

67. מכאן גם נובע, כי המשיב אמור לפעול להתאמת הרישום במרשם ובהעתקיו למציאות, ולא להתאים את המציאות לנתונים במרשם. זאת, במיוחד כאשר ידוע לו כי נתונים אלו שגויים.

68. אגב, העמדה על פיה המרשם הוא כלי סטטיסטי בלבד, שיש לעדכנו בהתאם למציאות על מנת לשאוב ממנו מידע סטטיסטי מדויק ככל הניתן, מקובלת בעולם כולו. ר' למשל:

Philip Redfern, "Population Registers: Some Administrative and Statistical Pros and Cons" **Journal of the Royal Statistical Society. Series A (Statistics in Society)**, Vol. 152, No. 1 (1989), pp. 1-41;

Principles and Recommendations for a **vital statistics system**, Revision 2; United Nations, New York, 2001.

ד. סמכותו המצומצמת של פקיד המרשם

69. מאז פרשת פונק שלזינגר קבע בית-המשפט העליון, ושב וקבע, כי תפקידו של פקיד הרישום אינו אלא תפקיד של איסוף חומר סטטיסטי, ושם סמכות שבשיקול דעת לא ניתנה בידו. על כן, הפקיד חייב לרשום את שהאזרח אומר לו, אלא אם כן הדברים אמורים ב"אי-נכונות של רישום הגלויה לעין, והיא אינה מוטלת בספק סביר".

70. דברים אלו נאמרו בצורה ברורה ומפורשת, שוב ושוב, בפסקי דין רבים שניתנו במהלך השנים. בכל אותם מקרים, הורה בית המשפט לרשות המינהלית לבצע את תפקידה ולרשום במרשם את שהאזרח אומר לה. וראו למשל:

בג"ץ 58/68 שליט נ' שר הפנים, פ"ד כג(2) 477 (1970);

בג"ץ 264/87 התאחדות הספרדים שומרי תורה – תנועת ש"ס נ' מנהל מינהל האוכלוסין במשרד הפנים, פ"ד מג(2) 723 (1989);

בג"ץ 2888/92 גולדשטיין נ' שר הפנים, פ"ד נד(5) 89, 93-94 (1994);

בג"ץ 1779/99 פלונית נ' שר הפנים פ"ד נד(2) 368, 375-376 (2000);

בג"ץ 5070/95 נעמת – תנועת נשים עובדות ומתנדבות נ' שר הפנים, פ"ד נו(2) 721 (2002);

בג"ץ 2901/97 נעמת נ' שר הפנים תק-על(1) 634, 640 (2002);

בג"ץ 3045/05 בן-ארי נ' מנהל מינהל האוכלוסין, תק-על(4) 1725, 1731 (2006).

71. בפסיקה הודגש, כי שיקול הדעת שניתן בידי פקיד המרשם, שעה שהוא רושם את פרטיו של אדם במרשם האוכלוסין, הוא טכני ומוגבל:

מרווח הפעולה של פקיד הרישום ואפילו של פקיד הרישום הראשי, ככל שהדבר נוגע לרישום הראשון, ולשינויים ברישום, אינו בלתי-מותחם, כי המחוקק ציין את הנושאים שיש לרשום, את תחומי שיקול הדעת של פקיד הרישום, את חובת ההודעה על השינויים והוראות כיוצא באלה. אין לפקיד הרישום או לפקיד הרישום הראשי או לשר הפנים סמכויות מעבר לקלסיפיקציות ולדרכי הרישום הקבועות בחוק, או בתקנות שהותקנו מכוח הסמכה מפורשת שבחוק.

בג"ץ 230/86 מילר נ' שר הפנים פ"ד מ(4), 436, 444-445 (1986).

ובפרשת פונק-שלזינגר הדגיש השופט זוסמן כי:

טעם לפגם מבחינת המינהל יש בכך שאזרח הבא להודיע פרטים לצרכים סטטיסטיים... יעמוד בפני פקיד חשדן שיצלול לנבכי עברו.

(פרשת פונק-שלזינגר לעיל, בעמ' 252).

72. מובן כי לצורך עדכון כתובתו של אדם במרשם האוכלוסין, אין הוא נדרש להציג כל "הבהרות", "הסברים" או "נימוקים" מפורטים. די בכך כי הודיע על כתובתו.

73. יודגש, כי בענייננו לא רק שלא מתקיימת "אי נכונות הגלויה לעין" – אלא שהמשיב יודע באופן חד משמעי ובלא צל של ספק כי הפרטים נכונים ומדויקים.

74. על אחת כמה וכמה אמורים הדברים, מקום בו אף לא מדובר במרשם המקורי, אלא בהעתקו. כעולה מלשונו המפורשת של הסכם הביניים, כל שנדרש המשיב לעשות הוא לרשום עדכון בדבר הנתונים שנרשמו במרשם האוכלוסין הפלסטיני. ברי, כי אם ברישום במרשם האוכלוסין לא מוקנה לפקיד כל שיקול דעת, קל וחומר שכך אמורים הדברים לגבי העתק המרשם.

ה. העברת סמכות העדכון לרשות הפלסטינית

75. מתשובותיו של המשיב לעתירות האמורות עולה, כי לעמדתו, על מנת לעדכן או לתקן את כתובתו הרשומה בהעתק מרשם האוכלוסין של אדם כלשהו, נדרש אותו אדם להעביר לצד הישראלי, דרך הצד הפלסטיני, "בקשה מנומקת", ואילו בידי הצד הישראלי שיקול דעת רחב להחליט האם להתיר לצד הפלסטיני לעדכן או לתקן את הכתובת הרשומה, או שמא להורות לו להותיר במרשם את הכתובת השגויה. עמדה ודרישה אלו הוצגו, כפי שיפורט להלן, באופן טרואקטיבי.

76. אך בתזה זו של המשיב כשל כפול:

ראשית, בכך, למעשה, מבקש הצד הישראלי להשיב לידי סמכות שעברה באופן מפורש לידי הצד הפלסטיני, בהתאם להסכם הביניים ומנשר מס' 7, שהם חלק מחקיקת האזור. למעשה, מבקש הוא לקנות לעצמו סמכות המנוגדת לחוק הקיים באזור, ואף זאת בלא כל חקיקה מפורשת, בלא צו הקובע זאת, וממילא בלא מתן פרסום לכך.

שנית, מלכתחילה סמכות עדכון המרשם או תיקונו הינה סמכות הכוללת שיקול דעת מוגבל ביותר, טכני בעיקרו, ואין בה סמכות רחבה לשיקולים מהותיים שונים.

77. המשיב, אם כן, לא רק שלקח לעצמו בלא כל בסיס חוקי סמכות טכנית שהועברה מיזו במפורש – אלא אף "הרחיב" סמכות זו יש-מאין, מעל ומעבר, והפך אותה לסמכות מהותית ומשמעותית, המאפשרת שיקול דעת מהותי רחב.

78. המשיב טען בעבר כי סמכותו לעשות זאת נובעת מסעיף 6(ב) למנשר מס' 7, הקובע כי:

קביעת מפקד כוחות צה"ל באיזור, כי כוחות ותחומי אחריות מוסיפים להיות בידו תהיה מכרעת לעניין זה.

79. ראשית, מובן כי הוראה זו לא מאפשרת למשיב ליצור בהבל פה של המפקד סמכות, גם כאשר היא סותרת הוראות חוק מפורשות בחקיקת האזור, וגם כאשר לא עוגנה מעולם בצו. ברור שעניינה של ההוראה בהכרעה מי מחזיק בסמכות מסוימת שכבר מעוגנת בדין, ולא ביצירת סמכויות חדשות.

שנית, הרעיון לפיו הוראה זו מאפשרת למשיב להעביר כרצונו בכל עת הלוך וחזור סמכויות בין הצדדים, הוא רעיון אבסורדי, המרוקן מתוכן את מנשר מס' 7 ואת הסכם הביניים כולו.

80. הטענה כאילו לא הייתה כוונה בהסכם הביניים להעביר סמכות זו לידי הצד הפלסטיני, היא אבסורדית במיוחד, לאור ההדגשה היתרה והקונקרטיה שניתנה בהסכם הביניים לעניין חובת הצד הפלסטיני להודיע לצד הישראלי על שינויים שנעשו **בכתובתם הרשומה של תושבים**.

81. כאמור לעיל, גם המשיב עצמו הכיר בעבר בכך שהסמכות בעניין עדכון כתובות נתונה, לפי הסכם אוסלו, לרשות הפלסטינית.

כך למשל נפנה למכתבו של עוזר מתאם הפעולות בשטחים מיום 9.1.96 (ע/16), שם, כאמור, נכתב במפורש כי "באשר לשאלתך בנוגע לשינוי מען מהגדה לרצועה, הריני להודיעך כי הטיפול בנושא עבר לאחריות הרש"פ ולכן יש לפנות אליהם בענין זה".

עוד נזכיר את מכתב יועמ"ש המשיב מיום 7.5.07 (ע/17), בו נכתב במפורש ש"המרשם הפלסטיני הינו בסמכותה הישירה של הרשות הפלסטינית אשר מנהלת אותו... עדכון חד צדדי של המרשם ע"י הצד הישראלי אינו אפשרי באשר המרשם כולו מתנהל ומנוהל ע"י הצד הפלסטיני בהתאם להוראות ההסכם".

ו. התייחסות בית המשפט לסוגיה בעתירות קודמות

82. בית המשפט הנכבד נדרש לסוגיה זו בעניין זהה לעניינו. בבג"ץ 2387/08 **צבאח נ' המפקד הצבאי**, הוגשה עתירה בעניינם של ארבעה ילדים מן הגדה המערבית, אשר בהעתק מרשם האוכלוסין הפלסטיני שבידי ישראל נרשמה כתובתם ברצועת עזה. הרשות הפלסטינית העבירה הודעת עדכון בדבר כתובותיהם הנכונות בגדה המערבית, בהתאם להסכם הביניים, אך ישראל **סירבה לעדכן את העתק המרשם בהתאם לכך**.

גם בתגובה לעתירה, עמד המשיב על סירובו לעדכן את כתובתם בהעתק המרשם שבידו, בטענה כי תנאי לעדכון ההעתק הישראלי הוא העברת בקשה מהותית, מנומקת ומפורטת מטעם הרשות, ומתן אישור ישראלי.

העותרים הדגישו כי לעמדה זו אין כל בסיס חוקי, וכי על פי הסכם הביניים, כאמור לעיל, **הסמכות לעדכן את הכתובת אינה מותנית בכל אישור ישראלי ואינה מחייבת העברת כל בקשה לאישורה של ישראל – גם אם מדובר בשינוי כתובת מרצועת עזה לגדה המערבית**.

83. במהלך הדיון דחה בית המשפט את טענת המשיב, כי יש להעביר לידיו "בקשה מנומקת" והבהיר, כי גם אם מדובר בשינוי כתובת מרצועת עזה לגדה, הרי **די בכך שתועבר הודעת עדכון וכי המשיב מחוייב לעדכן את כתובתם של העותרים בהתאם לאמור בהודעה**. בעקבות עמדתם הברורה של השופטים, נאלץ המשיב לחזור בו, ולהודיע כי אכן יעדכן את העתק המרשם בהתאם **להודעת הרשות** (אם כי הוסכם שההודעה תועבר אליו בשנית). וכלשון החלטת בית המשפט (ההדגשה הוספה):

לאחר דין ודברים ועל-פי המלצתנו הודיעו המשיבים כי היה **והודעת הרשות הפלסטינית** שצורפה לעתירה 18/80 [צ"ל ע/18; א.כ.] תועבר למשיבים במישרין על-ידי הרשות הפלסטינית ולא בעקיפין באמצעות העותרים, יתקנו המשיבים את כתובתם הרשומה של העותרים 1-4 בהעתק מרשם האוכלוסין הפלסטיני שבידי ישראל בהתאם לכתובתם הנכונה שהינה בנפת רמאללה.

ואכן, ההודעה הועברה פעם נוספת לידי המשיב, וכתובותיהם של העותרים עודכנו בהעתק המרשם הפלסטיני שבידי ישראל.

העתק נוסח ההודעה אשר הועברה מן הצד הפלסטיני לידי המשיב בעקבות בג"ץ 2387/08, ואשר בהתאם לה עודכנו כתובותיהם של העותרים, מצורף ומסומן ע/18.

84. נזכיר, כי גם בעניינו של העותר ממש, שנדון אך לאחרונה, הובהר למשיבים באופן מפורש, כי **לא ניתן לבוא בטענות אל העותר, אשר עבר להתגורר בגדה לפני כעשור בידיעתם ובהסכמתם המלאה של המשיבים**, ועקב כך בוטל צו הגירוש שהוצא נגד העותר!

ז. חובות המפקד הצבאי

85. חובות המשיב וסמכויותיו נובעות באופן ישיר מהדין הבינלאומי (בג"ץ 2150/07 **אבו צפייה נ' שר הביטחון**, 29.12.09). הדין הבינלאומי הוא אם כן מקור סמכותו של המפקד הצבאי, והוא תוחם את גבולות הסמכות ואת השיקולים שהמפקד רשאי להביא בחשבון.

86. על המפקד הצבאי מוטלת החובה לשמור על הסדר והחיים הציבוריים בשטחים הכבושים. הדברים נאמרו במפורש בתקנה 43 לתקנות בדבר דינייה ומנהגיה של המלחמה ביבשה משנת 1907, הנספחות לאמנת האג הרביעית מ-1907:

בעבור סמכות השלטון החוקי למעשה לידי הכובש, עליו לנקוט בכל האמצעים שביכולתו על מנת להחזיר ולהבטיח במידת האפשר את הסדר והחיים הציבוריים...

87. בעשותו כן, שיקול דעתו של המפקד הצבאי מוגבל לשני קטבים - צרכים צבאיים מחד, וטובת האוכלוסייה המוגנת מאידך:

אמנת האג מסמיכה את מפקד האיזור לפעול בשני תחומים מרכזיים: האחד - הבטחת האינטרס הבטחוני הלגיטימי של המחזיק בשטח, והשני - הבטחת צרכיה של האוכלוסיה המקומית בשטח הנתון לתפיסה לוחמתית... הצורך האחד הוא צבאי והאחר הוא צורך אזרחי-הומניטרי. הראשון מתמקד בדאגה לבטחון הכח הצבאי המחזיק במקום, והשני - באחריות לקיום רווחתם של התושבים. בתחום האחרון מופקד מפקד האיזור לא רק על שמירת הסדר והבטחון של התושבים אלא גם על הגנת זכויותיהם, ובמיוחד על זכויות האדם החוקתיות הנתונות להם. הדאגה לזכויות אדם עומדת במרכז השיקולים ההומניטריים שחובה על המפקד לשקול. על פי תקנה 43 לאמנת האג, על הכח השולט בשטח מוחזק רובצת האחריות לנקוט בכל האמצעים שברשותו לשקם, ולהבטיח, אפוא, במידת האפשר סדר ציבורי ובטחון באיזור, תוך כיבוד המשפט התקף באיזור במידת הניתן. בביצוע תפקידו בשמירת הסדר והבטחון, על מפקד האיזור

להבטיח, איפוא, את האינטרסים הבטחוניים החיוניים מזה, ולהגן על האינטרסים של האוכלוסיה האזרחית באיזור מזה.

(בג"ץ 10356/02 **הס נ' אלוף פיקוד מרכז**, פ"ד נח(3) 443, 455-456 (2004)).

88. ממשל צבאי צריך להיות קשוב לצרכים המשתנים של תושבי השטחים עליהם הופקד, ולשרת את האוכלוסייה בהתחשב בצרכים משתנים אלו ובתהפוכות החיים של הפרט ושל הציבור:

חייה של אוכלוסייה, כחיי של יחיד, אינם שוקטים על השמרים אלא מצויים בתנועה מתמדת, שיש בה התפתחות, צמיחה ושינוי. ממשל צבאי אינו יכול להתעלם מכל אלה. **אין הוא רשאי להקפיא את החיים.**

(בג"ץ 393/82 **ג'מעית אסכאן אלמעלמון נ' מפקד כוחות צה"ל**, פ"ד לו(4) 804, 785 (1983), ההדגשה הוספה).

89. מכאן ניתן ללמוד, כי על המפקד הצבאי חלה חובה פוזיטיבית לנהל מרשם אוכלוסין עדכני, המשקף את מציאות חיי הפרט ואשר יאפשר לפרט לנהל חיים נורמאליים. הימנעות ממילוי חובה זו מביאה לשיבוש חייהם של התושבים – הן בעניינים הנוגעים למעבר במחסומים, יציאה לחו"ל וכד', והן בעניינים יומיומיים פשוטים, כגון קבלת דואר רשמי או פניות לעירייה.

90. בהקשר זה אין נפקא מינא אם סמכות ניהול מרשם האוכלוסין יצאה מידי המפקד הצבאי, שכן די בכך שהמפקד הצבאי פועל לפי עותק המרשם שבידו, תוך התעלמות ממרשם האוכלוסין הפלסטיני הקובע ובכך פוגע נואשות בזכויות רבות של התושבים, שכתובתם לא עודכנה בספרי המפקד הצבאי בשל מחדלו הוא.

91. ונזכיר, כי המפקד הצבאי אינו רשאי לשקול שיקולים מדיניים, פוליטיים ואחרים, ומוגבל לשיקולי ביטחון במובנם הצר. כל שיקול אחר אשר ישקול המפקד הצבאי יהווה שיקול זר:

שיקוליו של המפקד הצבאי הם בהבטחת האינטרסים הביטחוניים שלו באזור מזה והבטחת האינטרסים של האוכלוסיה האזרחית באזור מזה. אלה כאלה מכוונים כלפי האזור. אין המפקד הצבאי רשאי לשקול את האינטרסים הלאומיים, הכלכליים, הסוציאליים של מדינתו שלו, עד כמה שאין בהם השלכה על האינטרס הביטחוני שלו באזור או על האינטרס של האוכלוסיה המקומית. אפילו צורכי הצבא הם צרכי הצבאיים ולא צורכי הביטחון הלאומי במובנו הרחב.

(עניין **ג'מעית אסכאן אלמעלמון**, עמ' 793-794).

92. נזכיר, כי חובותיו של המפקד הצבאי הן כלפי **כל תושב מוגן בשטח הכבוש**. מעמדו של אדם כ"תושב מוגן" ניתן לו **מכוח הדין הבינלאומי**, ולמפקד הצבאי אין כל סמכות להגדיר מי בעיניו זכאי ליהנות מהגנת הדין הבינלאומי ומי לא.

93. היותו של אדם "תושב מוגן" אינה תלויה בהענקתה של תעודה כזו או אחרת, במתן היתר או רישיון או אף ברישומו במרשם כלשהו. הגדרת "תושב מוגן" נקבעה באמנת ג'נבה הרביעית, ומשמעה כל אדם המצוי בשטח הכבוש ושאינו חלק מהכוח הכובש. וכדברי סעיף 4 לאמנה:

Persons protected by the Convention are those who, at a given moment and in any manner whatsoever, find themselves, in case of a conflict or occupation, in the hands of a Party to the conflict or Occupying Power of which they are not nationals.

על תחולתה הרחבה של ההגדרה ניתן ללמוד מפרשנות הצלב האדום :

The definition has been put in a negative form; as it is intended to cover anyone who is ' not ' a national of the Party to the conflict or Occupying Power in whose hands he is...

The words "at a given moment and in any manner whatsoever", were intended to ensure that all situations and cases were covered. The Article refers both to people who were in the territory before the outbreak of war (or the beginning of the occupation) and to those who go or are taken there as a result of circumstances: travellers, tourists, people who have been shipwrecked and even, it may be, spies or saboteurs...

The expression "in the hands of" is used in an extremely general sense. It is not merely a question of being in enemy hands directly, as a prisoner is. The mere fact of being in the territory of a Party to the conflict or in occupied territory implies that one is in the power or "hands" of the Occupying Power. It is possible that this power will never actually be exercised over the protected person: very likely an inhabitant of an occupied territory will never have anything to do with the Occupying Power or its organizations. In other words, the expression "in the hands of" need not necessarily be understood in the physical sense; it simply means that the person is in territory which is under the control of the Power in question.

העתק החלק הרלוונטי מתוך פרשנות הצלב האדום מצורף ומסומן ע/19.

ח. הפגיעה בעותר

94. העותר, תושב מוגן בשטח כבוש, זכאי כי המשיבים יבטיחו את זכויותיו. הוא זכאי כי כתובתו תעודכן בהתאם לאמור לעיל, כך שתשקף את המציאות, ויחסכו ממנו העיכובים, התקלות והקשיים היומיומיים בהם הוא נתקל – ובמיוחד הפחד המתמיד מגירוש פתאומי מביתו וממשפחתו.

95. סירובם של המשיבים לעדכן את כתובתו הוא לא רק נטול סמכות; מדובר בסירוב שרירותי ובלתי סביר, סירוב הפוגע קשות בעותר, ואינו משרת מטרה לגיטימית כלשהי.

סיכומם של דברים

96. העותר, תושב מוגן בשטח כבוש, מבקש לתקן את כתובתו בהעתק מרשם האוכלוסין הפלסטיני שבידי ישראל, כך שפרטיו בהעתק יעלו בקנה אחד עם פרטיו במרשם האוכלוסין הפלסטיני ועם המציאות גם יחד.

97. סירובם של המשיבים לעדכן את כתובתו עומד בניגוד לחקיקה הצבאית באיזור, לפסיקת בית המשפט הנכבד, ולחובות המפקד הצבאי. אין מדובר אלא בחריגה מוחלטת מסמכות ובפגיעה קיצונית בעותר ובזכויותיו.

עתירה זו נתמכת בתצהיר שנחתם בפני עו"ד בגדה ונשלח לח"מ בפקס, בתיאום טלפוני. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבל תצהיר זה, ואת ייפויי הכוח שאף הוא ניתן בפקס, בהתחשב בקשיים האובייקטיביים בנוגע למפגש בין העותר לבין באי כוחו.

לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי כמבוקש, ולאחר שמיעת תשובת המשיבים, להפכו לצו מוחלט. כמו כן מתבקש בית המשפט להשית על המשיבים את הוצאות העותרים ושכ"ט עו"ד.

אלעד כהנא, עו"ד

ב"כ העותרים

20 בספטמבר 2010

[ת.ש. 63074]